

дісною дитиною, яка, пружинячи на батуті, пізнає, як узаємодіє її маленьке тільце з великими, потужними й невідворотними силами Всесвіту, або паяцем, котрий тішить публіку перекиданнями через голову і перевертанням прописних істин та відкиданням суворих правил, чи гімнастом, який досягнув олімпійської вершини, а то його, що вислизнув із грубого світу й левітує в медитації в тонкій матерії поміж усіма можливими матеріальними світами.

Свобода схожа на ретельно забетоновану *злітну смугу* – на ній можна легко розігнатися і злетіти, водночас вона надає майже стовідсоткову гарантію розбитися тому, хто впаде.

Свобода – це невизначеність. Жага осені, застиглість зими. Розхристаність і скутість. Вибір позиції поміж знайденим і втраченим.

Свобода – це протяжність.

Свобода – це належність і окремість.

Свобода – це те, що розміщене в рамі і знаходиться поза рамками.

Свобода – ілюзія, випробування, принада.

Свобода – (не) тільки назва...

Із життя жовтого трамвайчика

*За картиною «Церква Святої Анни»
Віктора Володька*

Коли рано-вранці трамвайчик розпочинає свій маршрут, у церкві ще нікого немає, крім сторожа. Виїжджаючи з-за рогу, трамвайчик пригальмовує, щоб оксамитова темрява, яка м'якою запоною оповивала церкву, даючи їй можливість спокійно спати, устигла перейти через колії і заховатися до наступної ночі у скверіку неподалік. Потім трамвайчик дзеленчить «доброго ранку!» церкві, й та розкриває свої очищі-вікна, пробуджуючись до нового дня. Далі трамвайчик розганяється і біжить від зупинки до зупинки.

Коли він заходить на друге коло, біля церкви вже припаркований старенький зелений автомобіль – то приїхав пастир. Священик відчиняє невисокі двері, переступає поріг. Спершу розмовляє зі сторожем, який, як завжди, скаржиться на свої ревматизм та астму, на онуків, що рідко його навідують, на нових сусідів, що занадто голосно сваряться чи не кожен божий день. Вислухавши старенького, пастир проходить до церкви й зосереджується на проповіді, яку незабаром читатиме пастві. Тим часом трамвайчик на ходу дзеленчить «привіт!» своєму старому другові автомобілю і квапиться до наступної зупинки: у цей час багато людей на нього чекають, щоб скористатися його послугами у своїх справах.

За третім заходом трамвайчик привозить до церкви багато прихожан. Поки вони повиходять, він обертається, щоб погомоніти зі своїм чотириколісним другом.

– Як справи?

– Помаленьку.

– Чекаєш?

– Чекаю. А ти як?

– Дякувати Богові, бігаю.

– Гарного тобі дня.

– І тобі.

Проходячи звичний маршрут учетверте, уп'яте і вшосте, трамвайчик сумлінно виконує свої обов'язки. Устигає ще кількома словами перекинутися із приятелем, що віддано дожидається пастиря.

– На великій площі міняють бруківку.

– Дітлахи щоразу так поспішають до школи, що зовсім не дивляться на дорогу, коли біжать.

– Дерев у скверіку шелестіли, що весь наступний тиждень сильно дощитиме.

Розпочинаючи сьоме коло, трамвайчик турботливо пропускає темряву, яка виходить зі своєї схованки у сквері та прямує колисати церкву. Трамвайчик готується продзеленчати «на добраніч» своєму другові, бо саме тоді, коли він проїжджає повз церкву, пастир щільно зачинає за собою двері та прямує до автомобіля.

Заїхавши в депо, трамвайчик не одразу вкладається спати, бо його дожидається голуб. Голуб раніше мешкав у сквері й любив назирати, як оксамитова темрява згортається у своїй схованці в невидимий сувій. Однак відколи постарішав, він перебрався на горище трамвайного депо. Щовечора трамвайчик привозить йому попоїсти крихти, які розкидають у його салоні діти, коли наспіх тамують голод після шкільних занять. Трамвайчик прочиняє двері, і голуб залітає досередини. Птах удячно воркоче, трамвайчик починає дрімати.

А десь далеко-далеко-далеко звідси астроном, спостерігаючи в телескоп, занотовує закономірності, які помічає. Із відстані сотень тисяч світлових років

вікна церкви видаються йому сузір'ям, зелений автомобіль – планетою, жовтий трамвайчик – сонцем. А може, так воно і є.

Пес саксофоніста: монолог

За картиною «У Лісабоні»
Віктора Володька

Уранці я не можу його добудитися. Якби я був більшим, певно, зумів би витягнути цього сонюгу з ліжка, а так мені вистачає сил на те, щоб стягнути з нього ковдру. Однак і розкритий він ще довго не піднімається, перевертається з боку на бік і стогне. Зрештою все ж викочується з постелі і навпомацки, із заплющеними очима, іде до ванної кімнати. Я не люблю дивитися, як він умивається, тому в цей час беру свій поводок, і коли він, усе ще не розтулюючи очей, виходить з ванної, тицяю ремінець йому в руки.

Якби не я, він би точно забув одягнутися, але я тричі гавкаю: гав! гав! гав!, і він натягує джинси і якусь зі своїх завжди зім'ятих сорочок (вони мають такий вигляд, ніби я їх пожував – але то не я, чесне слово! гав! Просто він ніколи нічого не прасує і навіть не має праски). Капелюха без мене він теж точно лишив би вдома (гав! гав! гав!), але саксофон – зов-

сім інша річ, я не уявляю собі, щоб він не взяв його із собою. (Іноді я навіть ревную його до цього саксофона: на нього він ніколи не кричить, а мені часом дістається...)

Отже, ми нарешті на вулиці. Я біжу до найближчого дерева – мені, розумієте, дуже треба, а потім ми йдемо до сусідньої кав'ярні – він каже, що йому конче необхідна чашечка міцної кави. Я не заперечую: раз йому так дуже хочеться, можу супроводити; головне, що ми нарешті вибралися надвір.

Випивши каву, він не одразу встає з-за столу і, певно, ще довго сидів би, якби я його не смикав, що нам пора. Він сам каже, що смачна кави – не дешево задоволення, отож я пильную, щоб він завжди мав на неї гроші, а для цього нам треба вийти на площу, де він гратиме.

Якщо бути відвертим, мені не дуже подобається, коли біля нас збирається багато людей, однак йому це, я бачу, дає задоволення, та й придумав я все це, щоб він міг підзаробити, а що більше людей – то більше грошей, ви ж розумієте. Тому я мовчки терплю, лише сідаю до нього ближче і слідкую, щоб ніхто часом не вкинув замість грошей якийсь непотріб (гав! гав!). Іноді якась напихчена пані простягає до мене руку й зі словами «який кумедний песик» намагається мене погладити, але я не даюся, грізно гарчу, а мій хазяїн (тут я йому вельми вдячний) бере дуже високу і різку ноту на своєму саксофоні, і пані забирає від мене свої руки. Я не люблю чужих рук (гав!).

Ми можемо стояти на площі дуже довго – кілька годин, а тоді повертаємося додому, і мій хазяїн смажить собі яечню або сосиски, а мені дає кісточок або телячих нутрощів – що знайде в холодильнику. Я не їм багато, мене йому не важко прогодувати. Принаймні, він ніколи на це не скаржиться – а от на те, що я вранці не даю йому спати, частенько нарікає.

Коли ми поїли, він шукає ноти, а я йому допомагаю, і це завжди дуже цікаво й весело, а ще несподівано, бо ми знаходимо його партитуру зовсім не там, де думали знайти.

Про вечір я не хочу нічого говорити, бо мій хазяїн бере саксофон, а мене залишає вдома і виходить. Їх немає допізна, і я б уже вкладався спати, але мені самотньо, і я нудьгую. Шукати одному ноти нецікаво, гризти на самоті кісточки невесело.

Я згортаюся клубочком на його зіжмаканій постелі і думаю. Часом я засинаю, але невдовзі прокидаюся і тоді знову думаю. Я уявляю собі, як він зараз якимось дивом перетворює ноти на папері на музику і як потім йому аплодують. Я певен, що йому багато аплодують.

Якщо ви його побачите, передайте, будь ласка, щоб він постарався прийти додому хоч трошечки раніше.